

Referanser:

Arkivsak: 22/00533-8

UKM 04/22 Trusopplæring for framtida

Samandrag

Med fokussaka på Ungdommens kyrkjemøte 2022 (UKM 2022) «Trusopplæring for framtida», blir ungdom invitert til å bidra med sine tankar og refleksjonar til korleis plan for undervisning og læring i Den norske kyrkja skal sjå ut i framtida.

Forslag til vedtak

Den norske kyrkja sitt ungdomsutval rår Ungdommens kyrkjemøte til å gjere følgjande vedtak:

UKM ber om at:

1. Kyrkjerommet blir gjort meir ope for ungdom. Dette kan til dømes gjerast ved å leggja til rette for pop-up lesesal og måltidsfellesskap i kyrkja.
2. Kyrkja nasjonalt og lokalt må jobbe for å legge til rette for tverreligiøse, økumeniske og interkulturelle møtepunkt for unge menneske, der dei kan møtast og samtale på tvers av sokne- og fellestrådsgrensar, men også på tvers av trus- og livssynssamfunn.
3. Ditt ungdom flyttar for å gå på vidaregåande skule bør ein samarbeide på tvers av kyrkjelyder og prosti for å tilby eit inkluderande fellesskap som inviterer til refleksjon om tru og livsrelevante spørsmål. Kyrkjelydane kan aktivt bruke velkomstveka i samband med oppstart av VGS for å fortelje om tilbodet for ungdom i den lokale kyrkja.
4. Kyrkjelydane bør samarbeide med organisasjonane for å skape breiare og meir variert tilbod til ungdom og unge vaksne. Festivalar og leirar i skuleferiane kan vera døme på aktivitetar der organisasjonane og kyrkjelydane kan spela på lag for å skape møteplassar for både heimebuande og borte buande ungdom.

5. Ung medverknad og ungdomsdemokrati lokalt bør styrkjast. Det bør leggjast til rette for og jobbast aktivt for at stemma til ungdommen blir høyrte i sokneråda. Dette kan gjerast anten ved at ungdom blir valt inn i soknerådet, eller ved at det blir etablert ei «tillitsvaldsordning» for ungdom på sokne- eller fellesrådsnivå. Om kyrkja nasjonalt og lokalt vel å satse endå meir på ung medverknad og ungdomsdemokrati, bør det følgje med ressursar til denne satsinga.
6. Ungdom som har delteke på ungdomsting bør alltid bli invitert til soknerådsmøte for å dele erfaringane og tankane sine med soknerådet.
7. 18-årsfasen bør få ekstra fokus, då myndigheitsalderen fører med seg både uvisse og nye moglegheiter. Kyrkja lokalt bør invitere til «breiddetiltak» i samband med russetida, der fellesskap og spørsmål som er viktige for ungdom som er i ferd til å bli vaksne står i fokus. Kyrkjerådet bør bidra til at det blir utarbeidd ressursar til denne satsinga.

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kyrkja si plan for trusopplæring¹ [“Gud gir – vi deler”](#) vart vedteken på Kyrkjemøtet i 2009. Før planen vart utarbeidd, undersøkte ein korleis dåpsopplæring såg ut i kyrkja, og det vart laga eigen utgreiingsrapport om dette: [NOU 2000:26 “...til et åpent liv i tro og tillit” - Dåpsopplæring i Den norske kirke](#). Utgreiinga vart følgt opp med ei Stortingsmelding ["Trosopplæring i en ny tid"](#) (7/2002-2003) og 23. mai 2003 vedtok Stortinget rammene for satsinga.

Frå 2004 til 2008 deltok mange kyrkjelydar i eit forsøks- og utviklingsarbeid som bidrog til ny kunnskap om korleis ein kan drive trusopplæring i kyrkja. Frå og med 2017 hadde alle kyrkjelydar i Den norske kyrkja ein eigen plan for trusopplæring, godkjent av biskopen.

No ynskjer Kyrkjerådet at planen skal gjennomgåast og endrast, mellom anna fordi samfunnet har endra seg på desse åra, og då er det viktig å sjå på korleis trusopplæringa til kyrkja bør sjå ut framover. I 2020 sette Kyrkjerådet difor ned eit utval som fekk i oppdrag å greie ut både innhaldet i og organiseringa av trusopplæringa i dag, samt å kome med tilrådingar om vegen vidare. Utvalet leverte sin [rapport](#) 31. desember 2021. Rapporten vart behandla på Kyrkjerådsmøtet i februar 2022 og tilrådingane vart sende på høyring. Ein revidert plan skal sendast på høyring og saka skal etter kvart opp på Kyrkjemøtet.

Ei av tilrådingane frå utvalet er å laga eit heilskapleg, overordna planverk for kyrkjeleg undervisning og læring, og dessutan eigne rammeplanar for ulike aldersgrupper, mellom anna ein eigen rammeplan for ungdomsfasen 15-19 år. Ein rammeplan er ikkje ein detaljert plan, men gir oversikt over kva kvar aldersgruppe i hovudtrekk skal lære.

---

¹ **Kva er trusopplæring?** Kyrkja sitt opplæringstilbod for barn- og unge 0-18 år blir kalla trusopplæring. Tidligare (før 2004) brukte ein ordet dåpsopplæring.

Ein rammeplan inneheld gjerne nokre felles verdiar og tema, men ein får stor fridom lokalt til å utarbeide tiltak og læringsaktivitetar.

Fokus på ungdomsfasen

Fordi utvalet tilrår ei rammeplan for ungdomsfasen 15-19 år er det naturleg at UKM set denne fasen på dagsorden. Det er viktig å tenkje nytt om korleis ein kan skape relevante tilbod for denne fasen, og utforme ein rammeplan som rommar både læring og fellesskap. Læring handlar om meir enn berre undervisning. Læring skjer mellom anna når menneske gjer noko saman, diskuterer eller løyser oppgåver og utfordringar saman.

UKM har tidlegare uttala seg om ulike aspekt i trusopplæringa og har mellom anna lagt vekt på samarbeid med dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane, barn og unge sin medverknad og tverrfagleg opplæring. I saka [«UKM 07/21 Vevd tro – ungdom trygg på sin kristne identitet»](#) blir kyrkjelydane utfordra til å møte ungdommane med substans. I saka [«UKM 06/18 Konfirmert, hva nå? Ung i kirken 15-30 år»](#), framhevar UKM mellom anna at tilbodet til unge menneske må opplevast relevant, og hjelpe til å «trekke tråder mellom [sin] egen tro og det man holder på med i hverdagen». Vidare blir det sagt at kyrkja må snakka eit språk unge forstår, men også lære unge menneske om dei grunnleggande omgrepa kring trua på ein relevant måte og bygge ned barrierar (inkludert dei økonomiske barrierane) for deltaking.

Den norske kyrkja sitt ungdomsutval (DnkU) bad ungdomsråd, ungdomsting og organisasjonar om å kome med innspel til vidare arbeid med denne saka før handsaming under UKM 2022. Det kom fem innspel – fire frå bispedøma og eitt frå barne- og ungdomsorganisasjonane². Med utgangspunkt i desse innspela er følgande tema viktige for korleis ein rammeplan for ungdomsfasen kan bidra til at det blir gitt relevante og gode tilbod for aldersgruppa 16-19 år, både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå:

Trygge og inkluderande lågterskelfellesskap

Trygge og inkluderande fellesskap med rom for ulikskap blir framheva som ein viktig føresetnad for at ungdom vil sjå på tilbodet til kyrkjelyden som relevant.

Ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme poengterer at *«godt fellesskap og trygghet kan være viktigere enn for mye kristent innhold. Det kan være vanskelig å få med seg venner når det er for mye kristent, ikke alle har samme tro.»*

Ungdomsrådet i Nidaros bispedømme ynskjer eit tilbod prega av fellesskap, aktivitetar, meistring, nye impulsar og møte med nye menneske.

Ungdommane er opptekne av lågterskeltilbod som er varierte i form og innhald, og som legg til rette for relasjonsbygging. Det kan til dømes vere samtalar ved bålet eller over eit måltid, vandringar, refleksjonsøker, open kyrkje, utflukter i naturen etc. Det kan gjerne vere enkelt, men det blir etterlyst hyppigare møtepunkt. Ungdomsrådet i Bjørgvin bispedømme nemner musikk som verkemiddel i relasjonsbygging, sidan alle har eit forhold til musikk.

---

² Ungdomsrådet i Bjørgvin bispedømme, Ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme, Ungdomstinget i Nidaros bispedømme og Ungdomsrådet i Tunsberg bispedømme og Landsstyret i Skjærgårds LIVE.

Det er eit stort potensiale i å opne kyrkjerommet meir for ungdom og unge vaksne. Korleis ein gjer det kan variere ut frå kva slags lokale som finst, men ein kan til dømes legge til rette for pop-up lesesal og måltidsfellesskap. I kyrkjerommet er det også ein unik moglegheit til å leggja til rette for stille, refleksjon og musikalske tilbod.

Ungdommane foreslår å legge til rette for større fellesskap. Dette kan mellom anna gjerast gjennom å styrkje leirarbeidet. Ein kan til dømes lage tilbod om leir/samlingar for unge leirleiarar mellom konfirmantleirane, der ein kan jobbe med leiarrollen. Samtidig bør det vere tilbod om leir for fleire, ikkje berre for dei som ønskjer leiaransvar. Det er viktig å bygge på engasjementet til ungdommane i utforminga av leirtilbodet.

Samarbeid på tvers av kyrkjelydane og med organisasjonane kan bidra til at ein lukkast med å lage større leirar og arrangement. *«Ungdom trenger store felleskap og opplevelser, og menigheter og organisasjoner bør samarbeid om dette og ikke bare prøve å få det til lokalt selv.»* (Skjærgårds LIVE).

Dagens barn og unge veks opp i eit mangfaldig samfunn, og skal leve saman med menneske med ulik tru og livssyn. Dette bør også kyrkja vere oppteken av, og det bør difor i større grad opnast opp for samtalar som handlar om tverreligiøsitet, økumenisk arbeid og interkulturell forståing, særleg i ungdomsfasen.

Det er òg viktig å ta omsyn til at ungdom er ulike og kan ha ulike behov for aktivitetar, kunnskap og rom for refleksjon. Somme har vore med i kyrkjelyden heile livet og har fått mykje kunnskap både der og i familien, medan andre har heilt andre erfaringar og bakgrunn. Difor kan eit for sterkt fokus på alder vere avgrensande og ikkje alltid gje mening. Framover bør ein legge meir til rette for aldersopne fellesskap, der ein ikkje deler inn så strikt i tweens, teens, ungdom og unge vaksne. Og det er viktig at tilsette og frivillige er opptekne av kven ungdommane dei møter er og kva dei treng nett no.

Eitt tema ein bør jobbe meir med er ungdom som flyttar på grunn av skulegang og studiar, og so mistar nettverket sitt i den lokale kyrkjelyden. Ungdomsrådet i Agder og Telemark og ungdomstinget i Nidaros bispedømme understrekar kor viktig det er med personleg invitasjon og god informasjon på utdanningsinstitusjonar om kyrkjelyden sitt tilbod for ungdom. Dette kan bidra til å nå unge menneske som har flytta frå kyrkjelyden heime for å ta utdanning, og som manglar nettverk. Dersom kyrkja skal gje desse ungdommane eit godt tilbod, er det viktig at ungdom både blir tekne vare på dei der oppheld seg i vekedagane, samtidig som dei òg må takast vare på når dei er heime i helgane/ferien. Her må kyrkjelydane og prostia samarbeide for å legge til rette for inkluderande fellesskap som inviterer til refleksjon om tru og livsrelevante spørsmål.

Relevant og livsnært innhald i formidlinga og undervisninga

Formidlinga og undervisninga må vere forståeleg og opplevast relevant for ungdommane. Bodskaen bør formidlart meir interaktivt, og innhaldet må utformast i samarbeid med ungdommane sjølve.

Innspela uttrykte eit ønske om fokus på kvardagstru og tema som opptek ungdom; ein stad for å snakke om tvil og store spørsmål, korleis Bibel og vår tid kan koplast saman, og det må vere rom for å utvikle og styrke eiga tru. «*Vi er opptatt av de store og vanskelige spørsmålene, og trenger noe som er relevant for troen vår,*» understrekar ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme og kjem med eit innspel om å erstatte omgrepet «trusopplæring» med t.d. «trus-utforskning», ettersom trusopplæring blir knytt til trusopplæringstiltak for mindre born. I høyringssvaret sitt til Trusopplæringsutvalet sin rapport, svara DnkU at nemninga «kyrkjeleg undervisning og læring» er for langt og tungt, og foreslår nemninga «truslæring».

For å skape heilskap bør tilboda for aldersgruppene før og etter 15–19-årsfasen bli styrkte. Ungdomsrådet i Tunsberg bispedømme understrekar at «*faren for å falle av mellom barn og ungdom er stor*», medan ungdomsrådet i Agder og Telemark peikar på at vala ein tek mellom 18–30 år er viktige for utforming av truslivet.

Ungdomsrådet i Nidaros bispedømme uttrykte eit ynskje om at rammeplanar (særleg rammeplan for konfirmasjonstida) inneheld tydelege undervisningsmål og konkrete tema som seksualitet, identitet, rettar og menneskeverd, men at fokuset først og fremst er på å skape engasjement, framfor å oppnå læringsmål. I juni 2022 gjekk det ein diskusjon i media om konfirmasjonen bør flyttast til 18-årsalderen. Samtalen er ein god moglegheit for kyrkja til å tenke nytt om 18-årsfasen. Her kan fokuset ligge på livsmeistring og refleksjonar som styrkjer identiteten til den enkelte, og som bidreg til at ein blir trygg på eigne verdiar og grenser i møte med stadig skiftande trendar som blir presenterte i sosiale medium. Dette kan vere verdiar knytte til seksualitet, etiske val, miljøspørsmål, tru og truspraksis. Mange unge menneske leitar etter tips om sjølvutvikling på sosiale medium. Sjølvutvikling er i kristen tru ikkje eit mål i seg sjølv, men heng saman med at vi er skapte i Guds bilete, med nådegåver som vi skal bruke til det beste for Gud og nesten vår. Det finst mange kjelder i den kristne trua, slik som bøn, takksemd og Jesus som førebilete, som unge menneske kan nytte seg av.

Involvering og medverknad lokalt

Innspela understrekar at ungdommane ynskjer å bli høyrte, inkludert og involvert. Det kan leggest til rette for medverknad frå ungdom på forskjellige måtar. Til dømes kan anonyme undersøkingar gi ungdommane moglegheit til å kome med forslag og innspel. Tettare samarbeid og dialog mellom ungdommane og dei tilsette i kyrkjelyden er vesentleg for å legge til rette for ung medverknad. Ein føresetnad for brei inkludering er god og tydeleg informasjon frå kyrkjelydane, mellom anna i sosiale medium.

Ungdommane er opptatt av at det blir lagt til rette for ungdomsrepresentasjon i sokneråda, lokale styre og planleggingsgrupper, og dessutan at det blir danna eigne ungdomsutval på soknenivå i tillegg til ungdomsting/ungdomsråd på bispedømmenivå. Der det ikkje er mogleg å danne eige ungdomsutval i sokna, kan ei ordning med tillitsvalt for ungdommane vera eit alternativ, slik ungdomstinget i Nidaros foreslår. Både Skjærgårds LIVE og ungdomsrådet i Agder og Telemark nemner òg behovet for gode økonomiske rammer/tilskotsordningar for ungdomsarbeidet.

Ungdomsrepresentasjon i soknerådet har vore ei gjentakande sak på UKM dei siste 20 åra og bør igjen setjast i fokus. Der det er små sokn kan ein ønskje ungdomsrepresentasjon på fellesrådsnivå for alle sokna i fellesrådet. Sokneråda bør bidra aktivt til at stemma til ungdommen blir lytta til. Dei ungdommane som har delteke på ungdomsting bør alltid bli inviterte til soknerådsmøte, for å dele erfaringane og tankane sine med soknerådet.